

Ministerie van Economische Zaken

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's GRAVENHAGE

Datum

Betreft CML-onderzoek normoverschrijdingen imidacloprid in oppervlaktewater en bevindingen van het Ctgb tav het EASAC-rapport over neonicotinoïden.

Geachte Voorzitter,

In het plenaire Kamerdebat van 28 mei 2015 heb ik toegezegd uw Kamer voor het zomerreces te informeren over het rapport van het Centrum voor Milieu Leiden (CML), zie bijlage 1. In dit rapport staan de meest recente meetgegevens van imidacloprid in het oppervlaktewater in vijf probleemgebieden in Nederland. Daarnaast informeer ik u, mede namens de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, ook over de bevindingen van het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) ten aanzien van het EASAC-rapport over effecten van neonicotinoïden op ecosystemen (bijlage 2).

Het CML-rapport heb ik direct voorgelegd aan het Ctgb, zodat zij het kunnen meenemen in de lopende herbeoordeling van de neonicotinoïden, zoals die per brief is gevraagd (Kamerstuk 27858 nr 304). Onderhavige brief bevat een eerste appreciatie van het Ctgb (bijlage 3), naast een kabinetsreactie. De definitieve bevindingen van het Ctgb ontvangt u in september 2015.

CML-rapport

Eerste appreciatie door het Ctgb

In zijn algemeenheid lijkt er een verbetering op te treden voor wat betreft de gemiddelde imidacloprid concentraties (met name tussen 2004-2009 versus 2010-2014), maar deze heeft nog geen significant effect gehad op het *aantal* normoverschrijdende locaties in 2014. Metingen boven de maximaal toegestane norm (piekbelasting) van het eerste kwartaal van 2015 zijn voor het kasgebied wel afgenomen ten opzichte van eerdere jaren. Een duidelijk effect van de maatregelen op het voorkomen van normoverschrijdingen voor kassen in 2014 (gehele jaar) of 2015 (eerste kwartaal) is nog niet evident. Echter de huidige analyse geeft geen inzicht in de *mate* van overschrijding, waardoor een eventuele daling in de mate van overschrijding nu niet kan worden vastgesteld. Het Ctgb vindt het dan ook noodzakelijk dat de mate van overschrijdingen worden geanalyseerd, om een eventuele trend beter te kunnen beoordelen. Op basis van de nu beschikbare gegevens kunnen we op dit moment en in deze korte tijdsperiode nog geen harde conclusies trekken en consequenties verbinden aan deze rapportage omdat er aanvullende data analyses van het CML nodig zijn en de dataset nog niet helemaal niet de geschikte periode beslaat.

Directoraat-generaal Agro en Natuur

Directie Plantaardige Agroketens en Voedselkwaliteit

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres

Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ez

Behandeld door

5.1.2.e

T 5.1.2.e

F 0

5.1.2.e@minez.nl

Ons kenmerk

DGAN-PAV / 15086432

Uw kenmerk

Bijlage(n)

3

Commented [5.1.2.e]: Dit staat niet meer in de brief. Maar staat nog wel in de eerste appreciatie zelf. Ik denk dat het goed is dat dit blijft staan want zo sluiten we beter aan met de kabinetsreactie.

Ter toelichting, de huidige data analyse betreft met name het aantal metingen en locaties waar de normen worden overschreden. Het Ctgb heeft aanvullende data analyses nodig voor meer nuancering over mate en periode van overschrijding. Er is inmiddels gevraagd om deze aanvullende analyses aan het Ctgb beschikbaar te stellen.

De staatssecretaris zal begin september nader worden geïnformeerd over het uiteindelijke Ctgb oordeel over de CML rapportage en de mogelijke consequenties voor de toelatingen.

Kabinetsreactie

Het CML-rapport lijkt - op het eerste gezicht - geen trendbreuk te laten zien in de cijfers zien ten opzichte van eerdere jaren, voor zowel het toelatingscriterium als de waterkwaliteitsnormen. De concentratie imidacloprid in het oppervlaktewater is in de onderzochte gebieden te hoog om aan de normen te voldoen. Het Ctgb heeft in januari 2014 besluiten genomen, waarbij imidacloprid toepassing in de glastuinbouw slechts nog konden worden toegelaten, als er ook een zuivering plaatsvond, om emissies naar oppervlaktewater te voorkomen. Dit besluit is mei 2014 geëffectueerd en via het etiket verplicht gemaakt. Naar verwachting zou dan het aantal normoverschrijdingen van imidacloprid in glastuinbouwgebieden moeten dalen. De CML-cijfers lijken dit niet te laten zien. Daarom heb ik het CML-rapport onmiddellijk aan het Ctgb voorgelegd.

Maatregelen tot aan de bevindingen van het Ctgb

De conclusie van het CML en de eerste appreciatie van het Ctgb geven aanleiding tot het nemen van onderstaande maatregelen. Op basis van het definitieve Ctgb-advies zal ik bezien of verdere maatregelen nodig zijn. Ik zal u hierover in september nader informeren.

Ik heb de toelatingshouders verzocht om 'gecontroleerde distributie' en dit uit te werken voor imidacloprid. Dat betekent dat het middel slechts mag worden verkocht voor gebruik in de glastuinbouw, als door de toepasser wordt aangetoond dat er zuivering plaats vindt die de emissie vóór lozing op oppervlaktewater en riolering sterk beperkt. Daarnaast heb ik een beroep gedaan op de distributeurs van de middelen en de Stichting CDG (Certificering Distribuenten Gewasbescherming) om in het licht van de Algemeen Verbindend Verklaring hierop toe te zien.

Zoals aan uw Kamer toegezegd door de staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu, is een beroep gedaan op de sector om de zuiveringsplicht na te leven en is gevraagd aan de waterschappen en de NVWA om hierop toezicht te houden. Dit ondersteun ik.

Ctgb bevindingen EASAC-rapport

Per brief heb ik het Ctgb op 10 april 2014 verzocht op basis van het EASAC-rapport de toelatingen van neonicotinoïden in Nederland te herbeoordelen en mij zo spoedig mogelijk te informeren of dit onderzoek het Ctgb aanleiding geeft tot

ingrijpen in de toelatingen. Hierover is uw Kamer geïnformeerd (Kamerstuk 27858 nr. 304).

Het Ctgb heeft het rapport bestudeerd en geanalyseerd, daarvoor verwijs ik naar de uitvoerige bevindingen in bijlage 2. In zijn conclusie laat het Ctgb mij het volgende weten:

- De brede, integrale visie die het EASAC-rapport voorstaat waarvan diverse aspecten, zoals landbouw, biodiversiteit, IPM en risicobeoordeling onderdeel van uitmaken, wordt door het Ctgb ondersteund. Het EASAC-rapport en de Nature publicatie van Rundlöf geven daarnaast een overzicht van bestaande kennis, maar verschaffen geen zodanige nieuwe inzichten dat ingegrepen zou moeten worden in huidige toelatingen.
- Ondanks dat niet alle onderwerpen van het EASAC-rapport specifiek onderdeel uitmaken van het huidige toetsingskader, is de risicobeoordeling van de bestaande toelatingen conform ditzelfde toetsingskader, dankzij genoemde zaken als de in 2013 ingestelde restricties op het gebruik van neonicotinoïden, het gebruik van een "worst case" benadering en het meenemen van effecten op populatieniveau, dermate robuust dat het risico als acceptabel kan worden beschouwd.
- Het Ctgb stelt vast dat een versoepeling van de bestaande beperkende maatregelen en aanscherpingen in de toelatingen, zoals die in de EU en Nederland eerder al zijn genomen, nu niet aan de orde is.
- Afsluitend doet het Ctgb vier aanbevelingen die raken aan toelatingen van gewasbeschermingsmiddelen en verband houden met de brede analyse in het EASAC-rapport.
 - Bespoedigen van bestaande ontwikkelingen in EU richtsnoeren, zogenaamde *guidance documents* voor risicobeoordelingen.
 - Toezien op verdere verbeteringen binnen het toetsingskader
 - Agenderen van onderwerpen om het toetsingskader verder te verbeteren
 - Inspannen om inzichten op te nemen in het brede kader van de landbouw

Kabinetsreactie

Op basis van de bevindingen van het Ctgb ten aanzien van het EASAC-rapport kan op dit moment niet worden ingegrepen in de toelatingen van neonicotinoïden ten aanzien van risico voor het terrestrisch milieu (waaronder bijen, bestuivers en niet-doelwitorganismen). De bestaande beperkingen en aanscherpingen van de toelatingen die eerder zijn genomen in Nederland blijven echter in de huidige vorm allen bestaan.

Op alle vier door het Ctgb genoemde aanbevelingen zet ik me in, zowel nationaal als in de EU en op mondiale schaal. Deze inzet zal ik blijven vasthouden om het toetsingskader voor goedkeuring en toelating van gewasbeschermingsmiddelen verder te verfijnen, waar nodig.

Om het 'richtsnoer bijen' snel, uitvoerbaar en robuust te verankeren in het toetsingskader heb ik – samen met de Europese Commissie (EC) - een workshop georganiseerd, waaruit een Roadmap voor correcte invoering voort is gekomen. Nederland levert een belangrijke bijdrage aan nieuwe toetsmethoden, bijvoorbeeld om wilde bijen op chronische (subletale) effecten te kunnen toetsen. Nederland draagt aanvullende potentiële blootstellingsroutes aan die in het toetsingskader moeten worden meegenomen. Zoals uw Kamer eerder is bericht, werkt Nederland samen met EFSA aan beoordelingsmethoden van cumulatieve

effecten van gewasbeschermingsmiddelen die moeten indalen in het EU beoordelingskader.

Ook heb ik uw kamer mijn visie toegelicht dat ik toe wil naar een versnelling van duurzame gewasbescherming. Een duurzaam middelenpakket wordt bereikt via uitbreiding ervan met biologische, natuurvriendelijke en andere alternatieve middelen met een lager risico en tegelijkertijd via het terugdringen van risicovollere gewasbescherming. In Nederland heeft heb ik een Green Deal Groene Gewasbeschermingsmiddelen met oa. LTO en Nefyto gesloten. Deze Deal beoogt de toelating van 'groene' laag risico gewasbeschermingsmiddelen in Nederland te bevorderen.

Sharon A.M. Dijkma
Staatssecretaris van Economische Zaken

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**
Directie Plantaardige Agroketens
en Voedselkwaliteit

Ons kenmerk
DGAN-PAV / 15086432